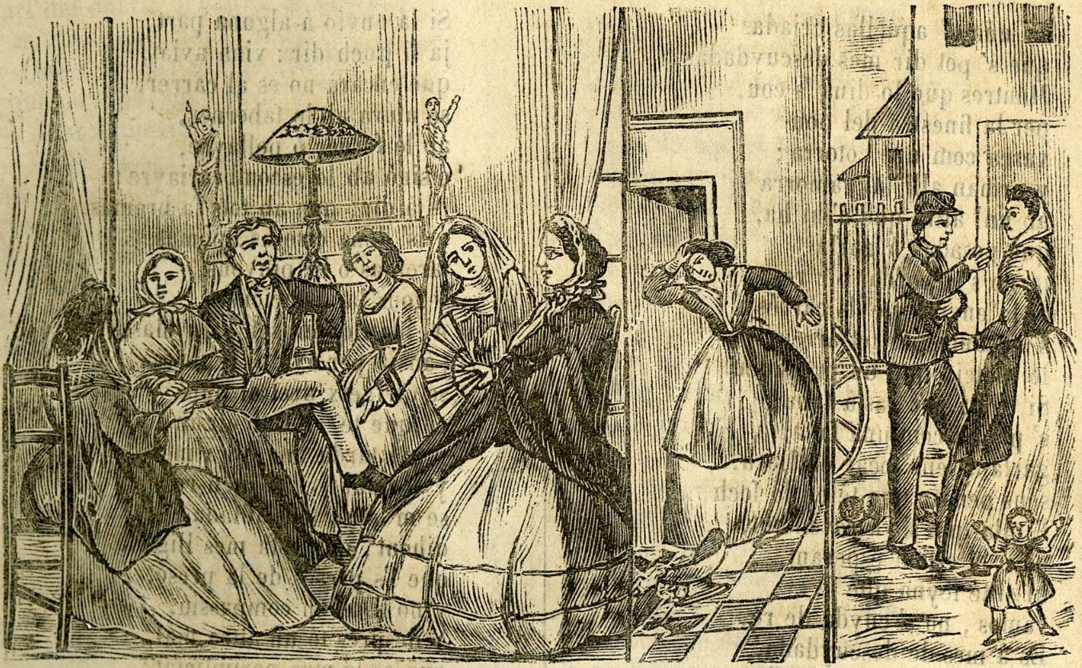

LAS QUEIXAS DE LAS MESTRESSAS.

SEGONA PART

DE LA CONVERSACIÓ DE LAS SIS CRIADAS.

Diguí en la primera part
que un dia estant amagat,
desde dalt de una finestra
escoltí una gran palestra
que tenian sis criadas,
de las que se n' diu taymadas.
Cada qual ab molta fressa
deya mal de sa mestressa.
Vaig proposar jo aquell dia,
que de un any no pararia
fins saber ab claredat
si acás era veritat
lo que aquellas noyas deyan,
y que tan á venal treyan.
De á las horas endavant
anava sempre buscant
per trobar la ocasió
de conéixer si rahó
tenian las sis criadas
per estar axí enfadadas.
Un dia que vaig anar
á casa donya Pilar,
y estava allí de visita,
se presentá donya Rita,
donya Agnés, donya Ramona,
y també donya Coloma.
Y entre cosas variadas
parláren de las criadas,
dihent axí donya Ramona:
la mia es molt bojarrona:
avuy al fer l' esmorsar
tot me l' ha deixat cremar.
Y no era poch, sis costellas
que rustia á las graellas.

Es una d' aquellas criadas
que s' pot dir mes descuydadas.
Mentres que lo diná 's cou,
per la finestra del pou
xarra com una cotorra ;
y arman allí tal camorra
ab un' altra que n' hi ha,
que posadas á garlá
ja no s' recordan de res.
Si la envio , pe 'ls carrés
s' encanta per tot arreu
lo mateix que un pregadeu.
Si troba per gastá taba,
s' planta com una fava,
garlant sens tocar en lloch,
sens pensar que té en lo foch
l' olla que s' va reventant,
ni si la estich esperant,
ni si té feyna que fé :
vamos , no s' cuyda de ré.
Es á mes de descuydada,
xarrayra , bruta , pesada,
y de vagamunda molt :
de des que despunta l' sol
fins que s' ha fet negra nit,
sempre té l' llavi amanit
y apunt per ferla patar :
may se cus ni s' va á rentar :
ja l' véurerla m' fa quimera.
Jo prou li dich : cansonera,
¿cóm es que vas tan deixada?
— Y ella m' diu : ¡si la criada
aquí sempre té que fer !
— ¿Y quant garlas al carrer?
— Y m' diu : ¿qué mal aniria,
si en tot lo transcurs del dia
no tenia una hora bona?
Vamos , es una minyona
que l' seu mal no té remey.
Y donchs mudi de servey,
respongué donya Pilar :
jo també vull cambiar,
perque la quina m' serveix,
de flaca semblant pateix ;
y mes , perque las rahons
las emplea ab los minyons.

Si la envio á alguna part
ja li puch dir : vina aviat,
que encara no es al carrer,
se atura ab lo taberner,
ab lo forner ó pellayre,
ó sinó ab lo escombrariayre :
es á dir, que ab tots fa bromas,
y ls' dòna cireras, pomas,
taronjas ó bè pinyons,
segons las estacions.
Al matí quant sen va á plassa
(ánsia per axó n' té massa)
se dirigeix dret al punt
en que té cita ab algun ;
y axí tarda una hora mes :
y si quant ve li dich res,
se m' posa tota afilada,
dihent , que está mes lligada
que l's presos de la presó,
y no li tenen compassió.
Y després té un altre mal,
que es lo mes perjudicial :
molts cops quant ve de comprar,
després que som al contar,
tots los comptes embolica
pera ferme la trafica.
Vejan ¿ qui podrá sufrir
tan indigne procehir?
¿Y si tinch rahó sobrada
per buscarme altra criada?
Vaya , y molta que n' té,
donya Rita respongué :
minyonas tan lladragotas
que vajan al diastre totas.
Véuhen , la meva criada
ho es bè massa de fiada :
peró de axó , ¿ qué n' farém,
si ja toca un altre extrem?
puig es una tocason
que totas las horas dorm :
certa estich que dormiria
un any seguit nit y dia.
La crido no molt matí,
y avans no s' posa á vestí,
me fa alsar la casa á crits,
y ab los ulls mitg adormits

surt del quarto al cap de una hora,
y m' ve : ¿qué mana , senyora?
—Qué t' mano? Si qué estem bé :
¿ qué no sabs que téns de fé ?
— Anar á buscar la llet.
— Veshi , donchs, que son las set.
Sen va per buscar lo gerro,
que li vaig fer fer de ferro,
ja perque no me l' trenqués ;
y al agafarlo no mes,
per despenjarlo del clau,
sempre sento que li cau.
Ja l' té tot abonyegat :
sempre m' diu que li ha escapat.
Los dos cantis de llautó
al mirarlos ja fan pó ;
entre bonys y brochs torsats
están tots desgraciats;
y es , que al anar á la font,
com ja he dit que sempre dorm,
pega cops per tot arreu :
ni ab los ulls oberts hi veu.
Miren lo que vá passá
lo dia de sant Maciá ;
vejin si es de ser maula :
portant lo dinar á taula,
al passar la vidriera,
pega cop ella y sopera
entre la porta y paret,
que s' va fer un xiribech :
y es clar : la sopa perduda,
y la sopera rompuda.
No es la primera vegada
que m' ha fet semblant jugada.
Basta quels diga no mes
que l' que m' romp es un excés.
Lo un dia romp un plat,
l' altre dia un vas trancat,
ó una xicra ó una ampolla,
ó cassola, plata ú olla.
Si s' posa un rato á cusir,
luego la veuréu dormir :
si fa mitja , al poch instant
la veuréu que s' va aclucant,
baixant lo cap ensupida,
y al moment queda dormida.

Esgranant pésols ó favas,
veuréu li cauhen las babas,
regalantli cara avall,
lo mateix que un moch de gall ;
y si está axí un quart no mes,
luego de aquest mon no es.
Vamos , es tan dormidora,
que s' posa á dormir tota hora :
s' adorm mentres fa lo llit,
mentres gronxa l' noy petit,
mentrés frega las rajolas,
mentres renta las cassolas :
dorm mentres va escombrant
també quant está menjant ;
com que quasi bè estich certa
que s' adorm estant desperta :
fins va cáurer l' altre dia
anant á la Boquería,
Vegin ¿qui estará contenta
de una tan mala sirventa?
Ningú , y no va de broma,
respongué donya Coloma :
no faria pas per mi
si li agrada tan dormí,
perque m' hi enfadaria
totas las horas del dia.
Veuhen , la que ara tinch jo,
no es dormilega ; axó no :
per massa desperta 'm queixo :
perque lo que jo hi sufreixo,
es impossible explicar :
tot lo dia tinch de estar
fent ulls , y no hi ha esmena ;
perque si giro la esquena,
tot seguit me la fregeix :
ja ls' dich jo que n' hi ha un feix
que no l' duria ningú.
En casa no hi ha res segú :
tot lo sant dia está alerta ;
si m' deixo una cosa oberta,
en seguida me ho regira,
tot ho toca , tot ho mira,
tot ho vol maneflejar,
y si pot llaminejar,
¡ ay Deu meu ! com s' hi adoba.
Totas las viandas prova,

y ab la excusa del probar
¿saben que fa? llaminejar.
No surt un plat ni platet
que ella no n' fassi l' tastet,
y quant entra en lo rebost,
ja fa ben bè l' seu agost,
com diuhen en castellá:
no deixa res per tastá.
Si arriva á la llangonissa,
li dòna tan gran pallissa,
que ja l's dich que se hi coneix.
Ab lo demés fa l' mateix,
tant ab l' arrop com las nous,
y fins si pot ab los ous.
Y quant me va á comprar res,
també m' fa córrer diners,
com la de donya Pilar:
sempre m' embrolla al contar.
Després compra golosinas,
caramel-los, pastas finas,
quant no alguna taronja
ó bè algun mató de monja:
ja se sab ben arreglá.
Per béurer ¿saben que fa?
se posa mitg vas de vi,
y ab aygua l' acaba de umplí.
De aygua sola no n' beu gens,
ha de ser ab ingredients:
y si acás ne veu un glop,
ha de ser ab aixarop,
ó bè sucre, ó bè orxata
ó rosega xocolata...
Vamos, té un paladá
de alló mes gurmant que hi ha.
Es dir, que entre llaminera,
poch fiada y tafanera,
n' estich tipa per demés:
com que acabat aquest mes,
ja la penso despatxá...
Y que molt bè que fará,
li respongué donya Agnes,
que encara no havia dit rés.
Igual que faré ab la meva,
que es una semblant ab la seva:
perque m' pren tot lo que pot
per regalarho al xicot.
Ahir la vaig atrapar,
que mentres treya l' dinar,
n' estava omplint una olleta,
ab la seva escudelleta,
ab lo seu bocí de carn,
y tocino y... endavant.
Axí que ho tingué arreglat,
ho va posar ben desat,
esperant la ocasió
pera portarho al minyó:
y per cert que no será
de ahir sols que axó fará.
Quant surt per donar un vol
ab los noys, ó á pendre l' sol,
me l's deixa per tot arreu,
y en seguida la veuréu
fentla patá ab lo promés:
sens cuydarse de res mes.
L' altre dia festejant.
passá un carro per devant,
li tira un dels noys per terra,
y ab un poch mes me l' esguerra.
¿Y axó tinch de soportar?
Nó, nó, la vull despatxar:
y ¿saben que tinch pensat?
que buscaré un bon criat,
y deixarme de criadas
per estalviarme enrabiadas.
Ben pensat, també ho faré,
donya Rita respongué.
Jo també; fora criadas,
diuhen totas exâltadas;
y resoltas ab axó,
se desfé la reunió:
y després de saludarse,
las quatre varen marxarse.
Jo també me despedí:
y al estar fora de allí,
me vingué lo pensament
de escríurer encontinent
tot lo que ellas havian dit,
que es lo que ara haveu llegit.

FI.

Barcelona: Estampa dels Hereus de la V. Pla, carrer de la Princesa.